

TRIBUNA COOPERĂȚIEI ARDELENE

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNEI DE COOPERATIVE „ARDEALUL“ CLUJ

ANUL II.

MARTIE 1931.

Nr. 3.

Prin cooperăție la unirea sufletească

de Gr. L. Trancu Iași
fost ministru al Cooperăției.

Era în Septembrie 1930. Se împlineau 12 ani dela alipirea Basarabiei la Patria Mamă. La Chișinău erau adunați cooperatori din toată țara. Înainte de a începe activitatea, gândul nostru s'a îndreptat cu pietate către cooperatorii plecați din lumea noastră și cu un sentiment de reculegere și recunoștință, ne-am plecat genunchii pe lespedeza mormântului lui Constantin Gâdei.

Născut în Covurlui, dincolo de Prut, toată viața a avut privirea îndreptată către frumoasa noastră Basarabie. În regat, Gâdei se străduia să realizeze înălțarea morală și economică a țaranului cu ajutorul cooperăției.

Aștepta cu nerăbdare clipa unirii, și în această așteptare, adesea repeta împreună cu noi toți versurile lui Stamati:

Prutul ista ni dispartii,
Apa asta n'ari moarti ?
Când ne-om pune noi cândva
Și cu gura l-om seca ?!

Și Dumnezeu ne-a împlinit visul. Prutul a secat, iar moldoveanul Gâdei a părăsit plaiurile Horincei din Covurlui, stabilindu-se în Basarabia la Chișinău. Doar locul și l-a schimbat căci îndeletnicirea i-a rămas aceeași. Ca un apostol, cu toiagul în mână, necruțându-și sănătatea, lipsindu-se de odihnă, Gâdei slujea ideea cooperăției cu un devotament unic.

Dar după o viață de muncă și osteneală, a venit ziua când gigantul — în visurile și idealurile lui — s'a prăbușit.

La mormântul său, adunați împreună cu profesorul Totomiantz, mă gândeam la pecețile cari asigură pentru vecinicie unitatea noastră. Înaintea marelui războiu sute de mii de flăcăi din vechiul regat au căzut pe pământul Transilvaniei pentru această pecetuire; înaintași transilvăneni morți la noi în regat, luminând cu făclia vieții lor drumul culturai românești. Români din vechiul Regat înmormântați în pământul Ardealului unde își făceau apostolatul.

Chiar dacă vremelnic ar fi între noi aparente neînțelegeri, sufletele celor morți, a căror trupuri sunt pentru vecie legate de glia strămoșească, veghiază asupra nestrămutatei și eternei uniri.

Cooperația și slujitorii ei au marea menire de a lega sufletește pe fiii acestei țări. Prin idealismul care alcătuiește temelia mișcării cooperatiste, năzuințele tainice ale sufletelor noastre se unesc pentru vecie.

În 1926, în ziua de 24 Ianuarie, am prăznuit *unirea* cu cooperatorii din Transilvania, Banat și Oltenia. În hora întinsă în piața prefecturii Doljului, vibra sufletul întregului neam, deșteptat la viață și acțiune, de mișcarea cooperatistă, de acea mișcare care în realizarea marelui uniri și-a avut și își are partea ei de merit:

Unirea sufletească a neamului și întărirea lui morală.

Autohtonizarea soluțiilor crizei în cadrul cooperației

de Ing. Gh. Brânduș

Infrigați de nenorocirile crizei ivite pe capul nostru cu atât de cruntă și încăpățanată complexitate mulți oameni de bine au căutat să găsiască o soluție acestei nefericite situații în revistele economice și în toate publicațiile cari au cât de puțină afinitate cu laturile economice ale manifestărilor noastre, bătând drumurile știute până acuma din principiile clasice ale Economiei politice, sau căutând să găsiască în nesfârșitul câmp. al nouilor cercetări, soluții cari ar părea mai adecuate timpurilor de astăzi. Astfel s'a spus cu drept cuvânt că criza (și cu manifestările ei multiple n'am greși dacă am zice chiar crizele) ar avea drept punct de plecare nu sărmana noastră țară care din punctul de vedere al domeniului economic internațional nu poate să influențeze prea mult în bine sau în rău ci că resursa de întreținere a crizei pornește din marile metropole ale Apusului, unde se frământă și se aranjează chestiunile economice pentru toate continentele. Și credem și noi că există foarte multă dreptate în acest punct de vedere. Țările mari industriale și cele cu întinse domenii agricole, pun la cale sau influențează, chestiunile economice pentru toată lumea, cu aceeași regularitate cu care un modest cetățean își îndreaptă ceasul la megafoanele de radio. În situația de astăzi a circulației o boală socială se întinde cu viteza unui bolid, nivelând în calea sa orice întâlnește ca nuanță diferită și făcând și colțurile celor mai uitate regiuni să sufere. Ca o dovadă că în aceste afirmațiuni rezidă foarte mult

adevăr, avem faptul că până mai ieri, alaltăieri Franța se considera ferită de virusul răului. Oricât de încordată a fost însă vigilența claselor conducătoare pentru a evita criza la ea acasă încă din anii trecuți — ani în care Franța își permitea importul brațelor de muncă din alte țări, când vecinele sale întru hotare nu mai știau care să fie soluția șomajului — astăzi aceeași Franță începe nu numai să închidă porțile gurilor flămânde cari mânate de foamete lucrau orice, dar se gândește serios la adoptarea unor măsuri din domeniul artificiei economice, cari să formeze isvoare de muncă pentru propriii ei cetățeni ce încep să șomeze. Că lucrurile au început să fie îngrijorătoare ne-o dovedește discursul unui subsecretar de stat (dela nu știm care minister) care în legătură cu o interpelare ce se produsese în această chestiune, explica apariția răului și se trudia să demonstreze, că criza — acest dușman al timpurilor de astăzi și mai cu seamă al stărilor cu cari timpurile luptă — este o apariție de aceeași regularitate ca a unei epidemii. Și nu numai atâta, dar că pe lângă această nuanță și caracter al epidemiei: periodicitatea, există o însușire mai curioasă a crizei, că ea poate fi și permanentă. Iată deci o boală socială care ne amenință cu furie și neîndurare la diferite epoci și ne ține cu cruzime și neîndurare în ghiarele ei și permanent, pentru ca probabil să nu se distrugă microbul cu desăvârșire.

Dacă, prin urmare, astfel stau lucrurile, cum a căutat să le explice bărbatul de stat francez și dacă ținem cont de tot ce am înșirat până aici, atunci nici o îndoială nu mai încapă că măsurile cari trebuiesc luate pentru înăbușirea acestui flagel, ar trebui să fie de ordin internațional. Și ca totdeauna în astfel de ocazii, soluțiile n'au în arziat să apară. Unele din ele bazate pe actuala construcție științifică a Economiei politice, vedeau o echilibrare a lucrurilor prin încetarea crizei în mod lent și fără măsuri de efort, precum vedeau ca neînălăturabilă apariția ei.

Dar s'au emis și păreri îndrăznețe și soluții cari căutau să dărâme construcția solidă de până acum a științei economice. Probabil panica ce a lătit-o răul, a fost atât de grozavă, încât pentru combaterea crizei un glas disperat de peste Ocean răspândia mai săptămânile trecute, formula desfrâului sau a risipei. Desfaceți baierile pungii, zicea glasul misterios, dați cu mână largă în dreapta și în stânga rezervele voastre consumând cât mai mult, pentrucă numai astfel criza va dispărea. Stimularea consumației era deci puntea salvatoare, lăsând în umbră adevărul de până acum, că dela producție pornește mântuirea. Tocmai când la adăpostul vechilor principii pe cari le cunoaștem, cercurile economice științifice dela noi din țară inaugurau metode pentru răspândirea micii economii și mai cu seamă pentru amplificarea ei,¹⁾ tocmai când la noi în țară se căuta prin toate mijloacele să se pună piatra fundamentală

¹⁾ Institutul economic românesc, a închinat numărul din Octomvrie al revistei sale, propagandei micii economii.

pentru viitoarea dezvoltare a cooperației²⁾ la sate și orașe, cooperație care se știe că este prin esență o instituțiune de mică economie, tocmai în aceste împrejurări de cult al depunerilor mărunte, un glas ciudat din țara care ne surprinde la fiecare început de an cu noi metode de lucru în domeniul tehnic și economic, metode cari revoluționează adânc pe acele ce le-au precedat, ne deruta prin noua învățătură ce o răspândia în acest infinit de vast domeniu, al economiei politice.

De sigur că omenirea aceasta a bătrânei Europe, se lasă cu greu convinsă de evangheliile acestea contradictorii cari încep în acest marasm de confuzie și contradictoriism să se anunțe, duse fiind peste tot de undele marconiene. Bătrânii economiști cari cunoscuseră viața cu câteva decenii în urmă, nu vor să creadă — și poate că au dreptate — că atâtea școale ale clasicei științe care este Economia politică, se pot dărâma într'un singur moment, școale la cari ei au lucrat să le clădească prin muncă asiduă și prin cercetări ce rod nervii și consumă energie. De aceea ei asistă consternați la toată această avalanșă de fapte și vorbe, care atentează la soliditatea vechilor lor construcțiuni științifice și le macină munca lor de apostoli de o viață întreagă. E adevărat că noile învățături cari caută să-și facă acum loc în largul lumii, sunt încă neexperimentate. Omul le aude, se miră și probabil caută să le și pună în aplicare. Dar până când eficacitatea și mai cu seamă rezultatul noiei credințe se va dovedi, nu ne rămâne altceva de făcut, decât să ne închinăm în continuare, vechilor noastre altare.

Dar în această apariție de teorii noi, ni se demonstrează nouă ce adâncă e criza și ce suprafață întinsă torturează ea. Dacă a reușit să chinuiască lumea în altfel de grad, încât sub năvala durerilor omenirea să strige derutată și să găsească că nu mai sunt suficiente vechile doctorii, apoi nu mai există îndoială de internaționalismul ei. Același lucru caută de altfel să ni-l pună în evidență și diferite congregațiuni, conferințe și adunări internaționale, cari discută această problemă a crizei pe toate fețele și pe toate laturile.

Și totuși s'au găsit oameni cari să îndrăsească a face afirmațiuni, dacă nu în discordanță cu cele parcurse de noi până acuma, cel puțin în derogare dela ele. Oameni cu cultură aleasă și cu importantă suprafață politică, deci îndrăsnim să credem că la desăvârșit curent cu problemele economice, au căutat să evedențieze faptul, că deși de o întindere generală ca suprafață, criza în țara românească nu este lipsită de anumite caracteristice de nuanță specifică autohtonă. Și e natural să fie așa. Contribuția fiecărei țări la criză se încadrează cu specificul ei particular, amplificând intensitatea crizei și adâncindu-i efectele sale. Nuanța particulară autohtonă pe care o aduce țara românească în amplificarea acestui flagel ar porni dela însuș principalul său ram de producțiune. Astfel, de unde

²⁾ Cooperația ardeleană a arătat în congresul din 24—25 Ianuarie binefașerile sale și a fost ridicată la gradul de manifestare economică etică în deplinul înțeles al cuvântului.

pentru celelalte țări, criza e cauzată sau caracterizată de supraproducție, la noi din contră, suferim de o subproducție în agricultură. X
 Ba mai mult: criza în țara românească ar fi cauzată de marea productivitate agricolă a unor țări, productivitate care a reușit să ne înăbușe respirația economică, să ne nimicească exportul și să ne alunge de pe piețele mondiale, pe cari altădată dacă nu le stăpânam complect, le dețineam în mare parte.

Dacă lucrurile stau astfel și nu ne îndoim că stau, va trebui de sigur să căutăm și remediile acestei stări, în soluțiuni cari să cadreze cu această nuanță a autohtonismului. Măsurile parțiale pe cari le vom aplica, vor trebui deci ca pe de o parte să contribuie la înfrângerea răului general, pe altă parte să fie luate din cadrul ce caracterizează criza la noi acasă.

Intr'adevăr, e banal de adevărat, dar trebuie să o spunem iarăși relele cari caracterizează criza în țara noastră, pleacă dela agricultură, cumulându-se în trei elemente principale. Ele sunt arhicunoscute. Ne vedem siliți să le înșirăm, pentru a le examina în măsura însemnătății lor și pentru a demonstra că ele pleacă dela o singură origină. În lumina acestei afirmațiuni, am putea spune că unul e răul principal, iar celelalte două elemente ale sale, pleacă dela el, sau i se încadrează.

Am avut deci în primul rând reforma agrară. Operațiune de cel mai mare interes social, și care urma să așeze țara românească în rândul celor mai democratice și mai puternice state. La adăpostul unei țărănime încheigate prin soliditatea proprietății pământului, țara noastră urma să fie nu linia de despărțire a două lumi, ci mai cu seamă puntea de tranziție între două epoci sociale, două civilizații diametral opuse. Reforma aceasta agrară deci, trebuia urmărită. Ca o santinelă credincioasă consemnului, guvernele, toate câte s'au perindat la cârma țării românești de 10 ani încoace, trebuiau să sprijine această operă, indiferent de doctrinele lor politice. În definitiv nu vedem, cum și prin ce s'ar fi bătut în cor doctrina liberală, care învinuie că a sprijinit industria în dauna agriculturii, ar fi căutat să consolideze o epocă începută. Pentru că deși partizană a binefacerilor industriei, concepție reprezentată și în actuala guvernare de dl Manoilescu, politica fostelor guvernări, nu putea decât să câștige prin consolidarea agriculturii. O țară nu poate fi forțată să treacă la fiecare cap de guvernare și după periodicitatea schimbării guvernelor, prin atâtea și atâtea ideologii din cari nici una să nu prindă. Din contră, ajutând agricultura să se consolideze și făcând ca industria să fie tocmai o urmare a unei bune stări în agricultură, era metoda cea mai simplistă și cea mai demnă de urmat. A crede că peste o pătură de țărani, poți să torni la comandă ceata deosebită din punctul de vedere al psihologiei a salariaților, este într'adevăr o aberație. Dacă se putea urma o politică industrială, noi credem că cel mai nimerit lucru era, să se ia ca punct de plecare tot agricultura. Înlanțuită această activitate a industriei, într'un stadiu de integrare la viața agricolă, rezultatele n'ar fi fost desigur prea curând vizibile, dar ar fi avut fără doar

și poate un succes trainic și desăvârșit, atunci când opera își va fi făcut apariția. În noianul de măsuri cu care e acuzată guvernarea liberală, poate că rămâne totuși justificată chestiunea, prin faptul că la viața țării românești de pură cultură agricolă, se adăuga aceea a Ardealului cu vândute manifestări industriale. Și e poate meritul acelei concepții, că a căutat să îndrumeze astfel această activitate industrială, încât să aibă o tendință mai centripetă în cadrele statului românesc. Văzută deci prin prisma acestor stări de lucruri, acuzația pusă în cărca guvernărilor trecute, are și ea părțile ei exagerate.

Ceeace reiese însă în mod neîndoios din considerațiunile parcurse până acuma, este cadrul acela al măsurilor mixte ce trebuia înfăptuit, pentru îndrumarea economică a țării românești: consolidarea agriculturii pentru ca majoritatea populațiunii să poată produce mult și bun și îndrumarea surplusului de brațe ce se produce în acelaș timp, spre activitatea industrială. De sigur un cadru de activitate de pură esență autohtonă. Și dacă ar fi urmat înțelegerea acestor lucruri, cu siguranță că n'am fi ajuns la această bătălie crâncenă a două epoci de guvernare. În felul acesta își avea rostul marea expropriere și mai cu seamă își justifica utilitatea. Că doar nu ar pretinde cineva că ar fi fost just să se fărâmițească mica proprietate, până la fracțiuni de unitate de suprafață.

Așa stând lucrurile, ceeace caracterizează situația noastră în fața crizei și din punctul principal al chestiunii, ar fi lipsa de metodă în îndrumarea economică, lipsă de care ne-am făcut culpabili.

Al doilea element autohton, sau mai bine zis primul din cele două secundare, care particulează origina crizei la noi, ar fi lipsa de precizie a cadrului juridic care să consfințească proprietatea, în felul în care o aducea exproprierea. Noua proprietate nu putea să mai producă în mod izolat. Acest adevăr a ieșit mai cu seamă în evidență în ultimul timp, când ne-am pomenit brusc concurați de produsele agricole ale feudelor americane sau ale proprietății colective din Rusia bolșevică. Și desamăgirea a fost atât de mare încât în acest particularism unilateral care caracterizează criza în țara românească, s'au căutat la un moment dat, toate nenorocirile. Cu prinși de panica situației, s'au propus și la noi unele soluțiuni, cari par însă atât de desacordate cu normele juridice existente astăzi, încât ne fac impresia că le putem compara din acest punct de vedere cu glasul straniu al Americanului, care răsturna „Economia politică clasică“ cu îndreptările pe cari le da pentru ameliorarea crizei generale. Astfel în „Revista economică“ dela Sibiu, o publicațiune cu vechi rădăcini în activitatea economică a Ardealului, d. dr. Ioachim Tolciu, propunea ca remediu al stărilor de lucruri isvorâte din lacunele juridice ce le-am amintit, nici mai puțin, decât colectivizarea proprietății¹⁾. Natural cu unele nuanțe cari tindeau să o deosebească de proprietatea colectivă a Rusiei sovietice, deosebire care însă era numai de formă. Pentrucă plecând

¹⁾ Vezi „Revista economică“ nr. 7 și 8 din 14 și 21 Februarie a. c.

dela funcțiunea socială a proprietății, dsa pretindea că se pot lua măsuri în comasarea proprietății pe cale juridică și fără consimțământul proprietarilor. Lasă că această normă avea nevoie de pregătiri tehnice uriașe și cari trebuind să fie executate, înlăturau eficacitatea operațiunii prin întârziere, dar era ceva făcut numai pe jumătate. Căci dacă e vorba de colectivizare forțată, de ce n'ar fi făcută după toată arta desăvârșirii.

În fond dsa voia să pledeze pentru concentrarea producțiunii. Și dacă e vorba de acest lucru, apoi cu siguranță că soluția nu va consta în imitarea Rusiei sovietice. În această privință d. Chirișescu-Arva, profesor la academia de agricultură dela Herăstrău, ne-a întreținut în câteva numere din ziarul „Cuvântul“ asupra celor ce s'au văzut dsa ca metode noi de lucru în agricultură în Rusia sovietică. La un moment dat unele cercuri s'au alarmat și la expunerile sale. Dar profesorul cu ochiul scrutător al omului de știință, și-a dat seama că factorul principal în concentrarea producțiunii, nu este atât forța cât mai cu seamă faptul însuș. Și după ce a spus tot ce s'ar putea obține prin concentrare, a făcut o amplă privire asupra posibilităților de concentrare și a celor ce s'ar putea obține prin ea. Rezultatele se înfățișau atât de frumoase, încât nu putem remarca, că ele conțineau și o bună doză de suflet de vizionar. Dar asupra acestui lucru nu se poate încă vorbi. Ceeace putem reține din expunerea anunțată, sunt foloasele concentrării producțiunii prin acțiunea intensă a cooperației. Astfel dela ferma model constituită pe baze cooperative, puteam să obținem într'un timp relativ scurt, tot ce se poate întrevedea ca randament maxim.

Nu e mai puțin adevărat și de aceea nu trebuie să trecem faptul cu vederea, că stările noi create în Rusia de regimul sovietic, au fost consfințite și în domeniul juridic de principii ce coordonează toată activitatea acestei țări, în toate ramurile sale de manifestare. Deci nu numai în domeniul producției, ci și în domeniul consumației, circulației și chiar în viața spirituală. Prin această măsură deci, Rusia sovietică a reglementat astfel manifestările indivizilor încât să ajungă la rezultatul dorit, rezultat care n'are numai scopul concentrării producției și cu ea mărirea randamentului economiei sale, ci cu totul alte rezultate de cari restul lumii nu vrea să audă. Aici apare deci superioritatea sovietică; în coordonarea tuturor măsurilor cari tind să ducă la rezultatul dorit cu siguranța cu care două drepte convergente, se întâlnesc într'un punct. Ei n'au lăsat deci ca lucrurile să se desfășoare într'un făgaș neprecizat și fără directive ci au reformat pentru urmărirea scopurilor lor, chiar concepția educației și a învățământului¹⁾. Aceste fapte ne dovedesc cum caută clasa conducătoare din Rusia, să autohtonizeze metode noi de viață.

Aici stă greșeala noastră inițială. Plecând dela reforma agrară, o serie întregă de fapte trebuia să convergă spre unicul țel al reu-

¹⁾ Vezi, Dr. Iosif Gabrea : Educația și învățământul în Rusia sovietică.

sitei operațiunii și pe calea producției. Pentru aceasta însă nu calea reformelor în domeniul juridic era cea mai indicată. Din contră. Tărâniea împărtășită de binefacerile proprietății pământului, trebuia îndrumată și pe calea materială și pe cea spirituală spre starea de lucruri ce rezulta din expropriere: posibilitatea ca noul proprietari să poată satisface și condițiunile economice prin cari producțiunea să se mărească și îmbunătățească. Trebuia să se intervină la momentul oportun, rapid, sigur și categoric pentru ca prin cooperatie, bunăstarea țărănească să se realizeze și să se consolideze și mai cu seamă pentru ca să nu asistăm astăzi cu durere, la un regres al ei față de trecut. Pentru acest lucru se vede cât de colo că nu era cu nimic justificată o schimbare a regimului juridic al proprietății, ci o activitate care să arate binele pe care-l urmăream zi de zi și cu toate mijloacele.

Și în fine acelaș lucru se poate spune despre al doilea neajuns de ordin secundar isvorât din expropriere și pe care l-am lăsat nerezolvat: finanțarea micii proprietăți. Și aci se puteau face atât de multe și cu rezultate sigure, fără să așteptăm călătoriile în Rusia ale cercetătorilor noștri. În vechiul regat era doar pus pe roate de atâta vreme curentul băncilor populare. Un impuls însemnat dat acestei directive odată cu împroprietărirea și credem că era suficient ca azi să fim scoși de sub apăsarea crizei, cel puțin din acest punct de vedere. În Ardeal, se găsiau la aceeaș epocă băncile satelor, cari deși guvernate de normele capitaliste, puteau ușor să fie transformate în instituții cooperative, prin unele avantagii pe cari prin lege le-ar fi obținut. În felul acesta împânziam țara întreagă cu o rețea de instituțiuni pentru ajutorarea și îndrumarea țărănimii pe calea nouilor reforme, iar dacă aceste instituțiuni erau ajutate și de stat în sforțările lor, fiind apoi supravegiate de aproape în manifestările și activitatea ce o dezvoltau, suntem siguri că latura aceasta a crizei isvorătă din particularitățile stărilor dela noi și mai cu seamă din neglijența noastră, ne-ar fi lipsit cu desăvârșire.

Dar dacă astfel stau lucrurile, dacă am fi putut deci la timp zăgăzui cel puțin în parte relele de azi, concluzia ce se impune este că nu reformele importate și mai cu seamă radicale pot să ne aducă mântuirea. O lege ordinară și are nevoie de verificare, dar o reformă ca aceea ce se preconiza în celece am parcurs? De câte ori nu s'a demonstrat adevărul, că reformele gândite fără nici un suport pe starea noastră socială și mai cu seamă fără nici o legătură cu felul nostru de viață, n'au dat rezultate. Poate ar trebui să dăm cazuri precise. Ne dispensăm însă de acest lucru, pentrucă admitem că de acest fel de neajuns oricine și-a dat seama.

Soluția crizei în ce privește particularitățile ei autohtone, nu stă deci în reforme radicale. De aceea și modificarea regimului juridic al proprietății, modificare preconizată în unele publicațiuni economice, nu se poate admite ca recomandabilă. Acest lucru ne-ar face doar să imităm în mod maimuțăresc ideile altora. Într'un timp

însă când însăși manifestarea spirituală caută a fi autohtonizată¹⁾ nu vedem ce necesitate exorbitantă ne-ar sili să luăm măsuri pentru remedierea răului, măsuri cari ar cădea în afară de actuala noastră structură economică.

Din acest punct de vedere și-au spus cuvântul în toate felurile, mulți oameni de bine și cu profundă cunoaștere a lucrurilor și în alte ocaziuni. Intr'un ciclu de conferințe, organizat de „Societatea studenților în litere” dela Universitatea din București, sub titlul general de „Principii de organizație socială”, d. profesor Simeon Mehedinți își începe conferința cu o imputare la adresa organizatorilor. „Domnilor” a zis distinsul profesor, „titlul ciclului de conferințe organizat de DVoastră, îmi pare un non sens, o aberație dacă vreți. Principii de organizație socială iată ceva ce nimeni nu poate expune. Și nu poate nimeni expune, pentrucă totdeauna o societate se va organiza întâi și pe urmă din această organizare a ei, își va scoate înseși principiile determinante, pentru ordonarea manifestărilor sale”. Iată deci sub ce lumină apar reformele importate, din punct de vedere științific. Dar nu numai atât. Insuși d. Stere, această minte cugetătoare în domeniul dreptului, scria într'un articol din „Viața românească” în anul 1923, admirând sistemul englez de legiferare, unde experimentarea unei reforme, premerge introducerii ei.

Dacă ne întoarcem deci la cele ce ne preocupă pe noi, aprobăm desigur soluțiile expuse de d. Chirițescu-Arva în ziarul „Cuvântul” ca fiind suficiente pentru îndrumarea producției noastre agricole. Ele constau în intensificarea la maximum a manifestărilor instituției cooperativei.

Prin această reformă economică, care are și calitatea de a fi fost aproape experimentată, rămânem în câmpul sigur al soluțiilor autohtone. Este de sigur și ea o instituție importată. Dar dela primele sale manifestări la Rochdale, acum o sută de ani, câte țări n'au adaptat-o și au refăcut-o, amplificând-o sau dându-i orizonturi mai mult sau mai puțin complexe, după stările sociale pe cari se altoia. Căci numai în Germania, dacă ne gândim și e suficient să înregistrăm acea enormă diversitate, de forme cooperatiste cari sunt unice în fond și ideologie, având toate acelaș țel: bunăstarea claselor de jos, deci a majorității populațiunii. Cu aceeaș dezvoltare particulară și autohtonă, cu care Germania, Austria și chiar Italia au obținut în aparență forme diverse de cooperație față de prima ei apariție dela Rochdale, vom reuși și noi desigur să ne particularizăm pentru nevoile noastre specifice, acest fel de manifestare economică, constituind în acest înțeles cooperația națională, la care de sigur se refera și dl prof. Racoviță dela Universitatea din Cluj, în chiar paginile acestei reviste²⁾. Pentrucă este mult mai ușor să

¹⁾ Vezi discuția interesantă intervenită în ultimul timp între revista „Datina” condusă de școala dlui prof. Rădulescu-Motru și cercul de scriitori din jurul revistei „Gândirea”.

²⁾ Vezi articolul: „Îndrumări, din „Tribuna cooperației ardeleni” nr. 8 din Decembrie 1930.

clădim în continuare pe o bază cunoscută și încercată, decât să recurgem — chiar pentru rezolvarea grabnică a crizei — cuprinșă de panică la măsurile care nu știm unde pot duce.

Cercurile cooperatiste.

de Luca Paul

II.

Intr'un număr precedent al acestei reviste, (No. 8—1930) am scris despre însemnătatea acestor cercuri și modul înființării lor.

Continuăm astăzi prin a spune că mult mai greu este să le întreținem viața și să facem din ele organe vii de propagandă. Așa se explică faptul că unele cercuri cooperatiste nu-și dau rodul lor sau activează numai atâta timp cât au fost ajutate de organele centrale ale mișcării, controlori, inspec-tori, etc.

Este drept că ele au nevoie de sprijinul cuiva la început, ea și omul în starea lui de prunc, dar această tutelare, această sprijinire de subțiori, nu trebuie exercitată și la majorat, căci aceste organe de propagandă riscă a rămânea totdeauna slabe.

Rolul celor dela centru, după câteva ședințe, se restrânge, treptat la: a da sugestii, a stimula și îmbărbăta pe cei ce lucrează și a se amesteca numai când sunt în joc chestiuni de administrare, de interpretarea legii, a statutelor și nedumeririi de tehnică.

Mai intervin organele centrale, când ordinea de zi stabilită de conducătorii cercului nu cuprinde un punct de viu interes, pentru regiunea aceea și pentru timpul acela. În acest caz, organul central, adăugând ordinei de zi și acel punct, îl dezvoltă scurt, interesant și metodic. De asemenea când ordinea de zi ar fi prea searbădă, cuprinzând lucruri comune, de puțin interes, încă intervine, aducând la cunoștința cercului sub formă de comunicare, un fapt interesant în cooperația noastră sau a altor neamuri sau tâlmăcește un principiu de bază al cooperației.

Cât timp inițiativa cercului e destul de vie, rolul organelor centrale va fi de a o întreține, dezvolta și îndruma.

* * *

Trebue să ținem socoteală de o împrejurare. Lucrăm pe calea aceasta într'o vreme când omul este prea absorbit de grija strictului necesar. Starea aceasta îl face mai greoi și mai nepăsător față de acțiunea și spusele altora, cât timp ele

nu răspund direct primelor lui nevoi. Deci trebuie a-l zgudui la început cu lucruri mai plăcute și interesante, cari să risipească atmosfera plumboasă din jur și să-l dispue a ne asculta.

Nu e recomandabil să începem numai cu ale cooperăției, mai ales în ședințele publice, ci să unim cercul cooperatist cu ale preoților și învățătorilor și să prezentăm auditorului un material mai variat: muzică, declamațiuni, teatru, cinematograf, diverse fapte din cooperăție,

Conferința cooperatistă, cinematograf, radio. Mult folosească înfăptuirile cooperatiste prezentate cu interes. Când ele sunt în apropiere, să facă toate sacrificiile ca membrii cercului să le vadă.

Cercul poate avea ședință numai intimă sau numai publică. Recomandabil este să se sacrifice ziua cercului întreagă pentru ambele ședințe. În acest caz se va ține până la 12 ședința intimă și dela 3—6 (15—18) ședința publică, știindu-se că în acea comună un asemenea cerc se ține numai odată pe an.

Ședința intimă nu se va mărgini la câteva chestiuni profesionale discutate între patru pereți, ci vor lua parte toți membrii cercului la slujba bisericeii. Cei înzestrați cu știința și darul de a cânta, vor executa în cor sau singuri anumite cântări din serviciul divin. Cei inițiați, vor rosti predica zilei; iar preotul localității va invita și îndemna credincioșii din biserică să vină la întrunirea de după prânz.

O oră până la una și jumătate după eșirea din biserică, se va da ședinței intime, care se va ține în secții când s'au întrunit câte trele cercurile (preoțesc, învățătoresc și cooperatist).

Ședința intimă, cuprinde chestiuni cu totul profesionale, discutate în mod obiectiv. Se vor înlătura chestiunile personale și cu substrat politic. Micile asperități se vor trece la juriul împăciuitor.

Recomandăm cu tot dinadinsul ca punct prim: *comunicările sau contribuția tuturor*. Prin acest punct, fiecare membru al cercului e obligat să comunice ceva care să fie în legătură cu viața economică, culturală și religioasă. Comunicările sunt scurte, de 3—5 minute.

Cele cari comportă discuții vor fi amânate ca subiect principal în viitoarele ședințe. Prin îndeplinirea acestui punct, se expun cunoștințele foarte variate și se dă prilej fiecărui membru să activeze cu ceva nou cecece însemnează mult, căci se animează viața cercului.

* * *

După aceasta, se ia masa comună între cei 20—25 membrii ai cercului. Faptul acesta folosește foarte mult, apropiind și înfrățind. O singură condițiune se cere ca masa să nu degenereze în banchet, ci să fie numai o gustare prietenească, mai ales că după gustare se începe activitatea cercului.

Sedința publică trebuie să aibă programul ei stabilit de mai înainte, bine adaptat împrejurărilor locale și făcut cunoscut din vreme atât locuitorilor din comună unde se ține cercul, cât și celorlalte comuni din raza lui.

Fiindeă auditorul, nu e deprins a-și încorda mult atențiunea, cuvântările să nu treacă peste o jumătate oră, iar programul să fie cât mai variat cu muzică, declamații, cu ușoare improvizații de scenă și filme.

Astfel comuna să simtă că în ziua cercului, au venit aici noi energii înviorătoare.

Conducătorii unităților din comuna în care se ține cercul, vor interveni să ia parte la producția cercului și autoritățile cari se găsesc în comună sau apropiate de ea; iar spectacolele și cârciumile pentru acea zi, să fie închise.

Cuprinsul cuvântărilor să fie ales din acele subiecte cari interesează mult localitatea, să facă parte din domeniul lucrurilor practice și ușor de realizat.

Cercuri Cooperatiste așa pompoase s'au ținut, dar în număr mic și în puține puncte ale Țării, pe cât timp interesul este să se țină în fiecare comună în decursul unui an. Fiecare sat să aibă bucuria acestei sărbători trezitoare către o viață nouă. De aceea conducătorii cercului, membrii lui, organele centrale ale cooperăției și toți factorii culturali și oamenii de bine ai satelor, să-și dea mâna, pentru reușita ședinței publice.

Niște asemenea cercuri culturale, cari pot fi și cooperatiste s'au ținut în 1930 de Asociațiunea culturală „Astra” Sibiu, Str. Șaguna 6, în despărțământul județean Sibiu.

Despre ele s'a scris o carte de 130 pagini intitulată cu un nume sugestiv: „Strângeți rândurile!” În ea se vede o minunată organizare a cercurilor și o activitate mai presus de orice laudă, pentru ridicarea poporului Român.

Despre lucrarea fiecărui cerc se va dresa un scurt proces-verbal din care nu trebuie să lipsească punctele cerute de statistică și o mică dare de seamă ca:

Numele conferențiarului — starea lui socială — titlul conferinței — data și locul — numărul celor prezenți la ședința publică, — numărul unităților cooperatiste din cerc și al celor cari n'au fost reprezentate — numele subiectelor discutate în ședința intimă. Juriul împăciuitor prevăzut de regulament are rostul lui, — să între în acțiune. Partea materială nu trebuie să fie prea împovărătoare și se va acoperi din fondul cultural al băncii.

Socotesc că mai mult ca oricând cercurile culturale-cooperatiste, trebuiesc sprijinite cu tot dinadinsul de către toți cei aleși în care bate o inimă iubitoare de neam și de bine obște.

Ridicarea gospodărească a satelor.

Feluri de activitate țărănească în sistem cooperativ.

de Dr. Victor Chirilă

Marile probleme sociale, cari apar în viața oricărui popor după trecerea unei vijelii, cum a fost și războiul mondial, își fac apariția și în țara noastră.

Cu toate că „Reforma Agrară” a împământenit aproape pe fiecare țăran, fie invalid de război, sau orfani, prin care fapt ar trebui să se vadă și urmarea naturală — bunăstarea fiecărui individ din aceasta bogată țară, totuși vedem, că pe zi ce înaintăm, poporul dela sate, se sbate tot mai greu sub sarcina greutăților, pe cari le are de îndeplinit față de Stat și familia sa.

Țăranul, azi proprietar, dorește chiar și fățiș vremurile vechi, când fiind servitor la vre-un domeniu, avea leafa sa, premândă, loc de malai și cânepă, pe cari toate le lucra cu vitele și plugul domnului. Singur săpatul și culesul îi pricinuiau gânduri. În cele mai multe domenii, servitorul mai avea și o anumită rațiune de carne, slănină, ținere de vacă cu lapte și porc de slănină.

Deci este natural, că țăranul azi împroprietărit — neavând vitele și unelte de economie și prelucrarea pământului, nu-și găsește socoteala. Grijiile traiului îi iau voia de lucru, să dedă la crișmă și fărădelegi.

Este natural, că țăranul fără experiența cuvenită, nu se știe nici ajutora. Așteaptă dela soartă o îmbunătățire înspre mai bine.

Paralel cu poporul dela sate, decade și orășanul. Traiul acestuia este și de mai nesuferit. Țăranul intrat la oraș, precum și băstinașul orășan, nu produc nici minimul de existență. Plătește o chirie enormă pentru o locuință nesănătoasă; plătește preț enorm pentru alimentele sosite dela sate prin 2—3 mâini; plătește scump hainele de orășan; încălțămintele, etc. etc., pe cari, dacă în țara noastră ar exista o organizație sănătoasă, le-ar primi ieftin și nu prin samsari și intermediari.

Deslegarea acestei mari probleme, preocupă azi pe conducătorii tuturor țărilor — înafară de România. — Germania întotdeauna model de organizare, — Austria, Ungaria, Sârbia, etc.

Deosebirea este, că până când Germania și Austria, ba chiar și Ungaria, fac din aceste chestiuni probleme de Stat

și zilnic poți citi debaterile parlamentare referitoare — la noi ca la nimeni, trecem peste aceste chestiuni, cu o ușurătate proprie numai nouă, trăim și noi cu nădejdea, că ba azi, ba mâine, va aduce bunul Dumnezeu o întorsătură înspre bine.

Mă adresez preoților și învățătorilor, sfătuitorii naturali și cei mai apropiați de sufletul poporului, ca să vă rog a-mi da sprijinul Dv., a mă sfătui ca oameni cu mari experiențe și mâncăți de necazurile vieții. Vă rog insistent, să-mi dați răspunsul convenit și fără jenă la întrebările ce urmează. Din marea de răspunsuri primite, factorii chemați vor scoate tot aceea ce se va crede de mai bun și în acest mod, vom încerca a grăbi în ajutorul poporului dela sate, iar prin ajutorarea acestuia, și aceleia dela orașe.

Nu treceți cu ușurință peste acest apel; faceți pe această temă conveniri cu țărani, — țineți predici cu acest subiect, folosiți orice ocaziune de a sonda poporul, a-i cere sfaturile lui, — și sunt convins, că poporul observând stăruința Dv. și dorința de a-i veni întru ajutor, își va deschide sufletul către Dv. și-și va exprima și el părerea sa, eventual la aparență neînsemnată, dar foarte des bună, practică și nimerită.

Veți auzi poate și păreri, că domnii vreau un nou izvor de câștig pe spinarea lor... nu vă înstreineze, căci praxa de până acuma, îi îndreptățește și la astfel de păreri.

Părerea și planul meu este:

Pentru a-i face posibil țăranului de a-și ușura traiul și viața, va trebui să-i dăm în primul rând și posibilitatea dezvoltării și raționalizării gospodăriei sale, precum și posibilitatea valorizării produselor acestei gospodării — la prețuri normale — ferindu-i de agenți flămânzi și intermediatori (cofărițe) cari zilnic năpădesc satele și plătesc țăranului prețuri de batjocură, nici decât în proporție cu acele existente pe piețele orașului.

În acest scop vom începe cu:

1. Sporirea găinilor și producțiunii de ouă, —
2. Valorizarea produselor brute — zdrențe, fier vechi, oase, etc. —
3. Cultura rațională a albinelor, —
4. Valorizarea laptelui și derivatelor acestuia, —
5. Intensificarea producțiunii zarzavatului.

Înainte de război, guvernul ungar a făcut un frumos început. Pe lângă fiecare Cameră de Comerț avea instalat un Inspectorat, care avea menirea de a se îngriji de îmbunătățirea răsselor de găini, sporirea producțiunii ouălor, albinelor, etc.

Pe lângă acest Inspectorat erau atașați Instructori peregrini, cari cutreerau satele — mai ales acele ungurești (a căror muncă este Societatea EGE. Erdélyi Gazdasági Egyesület) și instruiuau poporul în zilele de iarnă în acele ale gospodăriei de câmp și casnice. Câte cursuri de albinărit, creștere de găini,

ieपुरi de casă, etc., erau instalate și numai în Ardeal, cari toate depindeau de vestita Apicultură și Creștere de păsări, instalată la Gödöllő lângă Budapesta!

Ce am făcut noi după război? Atelierul Societății de Apicultură din Cluj, unde erau fabricate coșnițele „*model uniform* pe întreaga țară” a fost cassat și predat Academiei de Agricultură, unde se folosește azi ca atelier de tâmplărie. Aceste mașini erau toate primite, drept subvenție dela Statul ungar.

Societățile apicole existente azi la noi, sunt toate pe baze politice. Chiar subsemnatul m'am convins despre acest fapt; sunt membru în Comitetul Soc. „Progresul Apicol, Cluj” care societate nu produce absolut nimic, decât doar, că dl președinte — prin președinția sa la această Soc. și-a ajuns scopul politic. Nimic mai mult.

Poporul nostru este docil, dar indolent. Lucrurile frumoase și folositoare, pe cari le-a văzut în cursul războiului prin Cehoslovacia și alte țări, le-a admirat, dar în lipsa de continuă propagandă, le-a uitat azi, sau le povestește copiilor săi, ca evenimente din război.

Faptul, că gospodăria sătească nu produce alimente îndestulitoare, a adus pe țăran la convingerea ca să-și deie copii la școală. Nu poate judeca însă viitorul, ce va fi din acest copil dacă va absolva licența, sau chiar și universitatea. Este frumos ca o țară să aibă un popor intelectual, dar nu este necesar ca fiecare din popor să fie cu bacalaureat, sau doctorat. Avem nevoie de un popor agricultor, cunoscător de carte și deștept în ale gospodăriei intense și raționale.

Înainte de război erau exportate din Ungaria aproape 10.000 vagoane de ouă. Azi producțiunea acestora — din cauza stagnării exportului, este aproape zero. Țăranul vinde puii, deoarece ouăle nu le caută exportatorii. În acest fel cu alte multe produse ale micilor gospodării, devin raritate la noi în țară, deoarece guvernele de azi — după cum reiese din procedeele lor, vor să ne zdrobească economiceste, ca să ne facă docili și susceptibili pentru felul lor de gândire.

Nu vor trece nici alți 10 ani și vom deveni o țară de pungași, Bălani cari stau la crucea drumurilor și pândesc după automobilul dlui îngâmfat, ca să-și poată câștiga pâinea de toate zilele.

În acest timp, Sașii, Șvabii, ba chiar și Ungurii... minoritari în țara noastră bogată! trimit feciorii lor și fetele, absolute de școli superioare, în Germania și Ungaria, țin conferințe și aranjează expoziții cu teme din gospodăria sătească. Gazetele noastre sunt pline de laude și elogii față de aceste procedee, dar nimeni nu se află, care să tragă clopotul în dungă, să ne atragă atențiunea asupra pericolului inevitabil, ce ne așteaptă.

La noi toți se pot feriți: Sasul și Bulgarul ca producători de zarzavate și vite frumoase, Svbul ca producător de vite de export, porci, numai sârmanul Român, singur el tânjește și azi, lucrează din zi în noapte, bineînțeles în mod nerațional, că de el au uitat Domnii, nu are propovăduitor decât pe bunul Dzeu, care nici el nu mai poate birui cu multiplele necazuri și griji, cari bântuiesc asupra bieteii României.

Germania — pe lângă politica ce face — Statul mai are timp a se ocupa și de pătura agrară; sunt recente încă mișcările producătorilor din iarna și primăvara anului curent, când agrarienii au silit guvernul de a-le acorda împrumuturi ieftine și ajutoare de mașini agricole.

Ungaria — exportează azi ouă și păsări în valoare de cca 100 milioane Pengö, adică Lei 2 miliarde optsuțe mii.

Cum Sârbia necultă, Bulgaria mereu revoluționară, Grecia trândavă, Austria micuță și ciuntită, toate, dar toate au o valută mult mai bună, decât sârmana Românie Mare? De ce, de ce?

Cam aceasta este sincera icoană a stărilor ce dăinuiesc la noi. Venitele țaranului scad în disproporție cu impozitele mereu crescânde și nimeni nu se cugetă la ajutor.

În rezumat va trebui să facem ceva. Să înfăptuim un organ, din inițiativă particulară — vedem că guvernul actual nu are timp pentru așa ceva. Prin sporirea producției dela sate, vom ajunge la ieftenirea vieții la orașe și totodată vom ajunge și la un surplus, care exportându-l, vom putea realiza și roade după munca și capitalul investit.

Acest organ va lua ființă — deocamdată — în forma de Soc. Anonimă pentru valorizarea produselor alimentare, urmând ca într'un moment dat, să treacă în administrația Statului.

Intru ajungerea acestei fiinte: momentan va trebui adunat un capital de Lei 2.500.000.— care cu timpul va fi sporit prin noi emisiuni și din câștigurile realizate la export și vânzări de marfă adunată.

Totodată se va proceda la propaganda necesară pe sate în scopul extinderii „Cooperativelor de Producțiune” și comercializarea produselor micilor gospodării.

Drept mijloc de propagandă vom instala în fiecare capitală de județ, câte un *Cinematograf* ambulant, care proiectând filme cu subiectul ramilor de economie descrise mai sus, va fi cel mai bun mijloc de propagandă întru dezvoltarea și intensificarea producției și comercializarea aceleia.

Camioneta de propagandă, reîntorcându-se dela sate, va fi încărcată cu marfa cumpărată dela sate, necesară pentru populația dela oraș.

Ca prim pas — și care nu poate da gres — vom începe cu comerțul de ouă.

Dacă ne vom mărgini pentru încercare numai la județele Cluj, Someș și o bună parte din Sălaj, vom avea marfă îndestulătoare pentru toate capitalele de județ și un surplus de export, câte 1 vagon săptămânal.

În acest fel, socotind și vama urcată de azi și greutatea cu vămuirea (înțeleg șperțurile la vameși) se poate realiza cu ușurință de fiecare ou un câștig de Lei 1 net.

Astfel la 52 vagoane anuale à 150.000 bucăți ouă, vom realiza un câștig de Lei 7,800.000.—, din care scăzând în mod abuziv drept regie și lefuri pentru angajați suma de Lei 5,300.000 totuși ne rezultă un câștig de Lei 2,500.000.— adică vom dubla capitalul societar — *în mod cinstit!!*

Că acest soi de comerț este bun, dovedește faptul, că întreaga evreime, se ocupă cu acest comerț. X

Ori esența înființării acestui soi de Cooperative de Producție nu este singur scopul aglomerării de capital și sporirea producției micilor gospodării. Prin înființarea de Cooperative vom crea tot atâtea slujbe pentru generația viitoare, adică pentru copii de țaran, cari, bat azi drumul școalelor.

Cu timpul *Centrele județene* vor mijloci schimbul de mărfuri între Câmpie și Munte. Va înceta peregrinajul Moșilor spre Câmpie, iar timpul și ceasurile de muncă ale Românului, azi așa de ieftine, vor deveni valoroase.

Prin înfăptuirea acestui soi de Cooperative și în felul contemplat — adică, că nu vom cere țaranului contribuție directă cu bani, ba din contră, că-i vom cumpăra marfa (chiar și prin jertfe materiale) cu bani gata, la el acasă, vom dovedi țaranului, că dragostea predicată cu orice ocazie de către domnii „intelectuali”, începe a lua făptură și, că a încetat sistemul, când dnii Părinte, Invățător, Advocat, Notar, Primpretor, Executor, etc., etc. luau cu ambele mâini și nu dădeau nimic recompensă.

Prin cinematograful ambulant, redactarea de mici broșuri cu conținutul celor ce premerg, vom desvolta dragostea pentru micile gospodării și țaranul nostru, care petrece o mare parte din iarnă, în trândăvie, va avea obiect și teme de distracție, îndeletnicindu-se și la carte, devenind astfel un element inteligent și în bună stare, folositor patriei.

Având sprijinul guvernului și prin acesta a Administrației, în scurt timp și dacă nu întreaga țară, dar Ardealul azi oropsit, va deveni din nou îmbelșugat și înfloritor.

Bine înțeles, că la început vom avea de luptat cu evreimea, care văzând că-i fuge terenul de sub picioare, se va opune prin toate mijloacele posibile. X

Vă sunt bine cunoscute cooperativele de acest soi în *Danemarca*. Bunăstarea acestui popor, se datorește în mare parte acestor cooperative.

Peste noapte nu vom putea înfăptui și la noi o Danemarcă. Să trecem însă și în faza realizărilor, să încetăm cu veșnicile promisiuni.

Pășind odată în faza realizărilor, se vor afla și alți apostoli, cari la fel vor fi practicieni, poate în măsură mai intensă, deoarece aci avem nevoie de practicieni și cunoscători de afaceri.

Acest soi de cooperative, pot fi atașate cu ușurință la Băncile populare existente, sau Cooperativele de Consum în mod foarte util, deoarece prin adunarea mărfii dela țărani și vinderea acelea către Societatea Anonimă, se va înfăptui rularea și sporirea capitalului existent, precum și urcarea dividendului.

Acel inteligent, care de fapt poartă la suflet bunăstarea păturii țărănimii, nu va putea ezita de a contribui cu capitalul său, prin semnarea de acțiuni la Societatea Anonimă, ridicând prin fapta sa nivelul de bunăstare a păturii țărănimii, susținătoare de țară.

Cu timpul vom proceda:

La intensificarea industriei casnice: țesătorii, împletiri de corfe, etc.

La înființarea de mici presse pentru stoarcerea uleiului.

Fabricarea de oțet din poame.

Uscarea de ciuperci și poame pentru hrana de post.

Iniințarea de fabrici de marmeladă.

Iniințarea de scărmanătorii de pene.

Procurarea de mașini agricole.

Iniințarea de tot soiul de Societăți de Asigurare, vite, foc, etc.

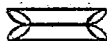
Reuniuni de înmormântare.

Instalarea de Frigorifere, necesare pentru conservarea poamelor, cărnii, blanelor, ouălor, etc., etc.

Bine înțeles, că cooperativele din chestiune, nu vor putea fi înfăptuite toate după un calapod. Altele vor fi acele dela Câmpie și altele acele dela Munte.

Câmpia va livra ouă, cereale, pui, etc., iar muntele produse de lapte, lemne, fân și alte multe, cari azi se pierd din neștiința săteanului.

Intreaga mea nădejde se bazează pe inteligența Invățătorilor noștri, cari și azi sunt versați și absolvenți de cursuri de apicultură, pomicultură, sericicultură, etc. Sunt convins, că acești apostoli ai cărții ne vor sta cu dragoste la dispoziție, atât cu știința, cât și cu munca lor prețioasă.

Exemple de cooperăție reală.

Cooperativa forestieră „Corbul” din Corbu-Mureș.

de Inginer silvic: George Cioc

Astăzi, când furia unei anumite prese s'a deslănțuit asupra cooperăției tinere românești și când opinia publică a fost indusă în eroare, cred necesar a da la iveală câteva fapte, săvârșite prin această mișcare democratică.

În Valea Bistricioarei, nu departe de cunoscutul Borsec, se află comuna românească, numită Corbu, care, pe lângă înzestrările de peisagii pitorești, este înconjurată de masive întinse păduroase, ce au dus faima calității lor, departe, peste hotare.

Decenii de-a-rândul, s'au perindat pe aici firme străine exploatatoare, ce au plecat cu bogății enorme, iar Românul a rămas sărac, în țară bogată. Poate că și fatalismul robiei, de până mai ieri, a fost o cauză importantă, ce a oprit înălțarea românismului din aceste plaiuri încântătoare și bogate.

Odată cu împlinirea idealului nostru milenar, providența a trimis celor slabi o forță miraculoasă, care și-a deschis larg brațele, pentru unirea tuturor celor necăjiți de vitregia secolelor.

Această forță nouă, venită din necunoscut, dar dintr'o nevoie imperioasă și privită de cei mulți și tari cu destulă neîncredere, dar și cu multă teamă, se numește cooperăție.

La îndemnul frunțașilor din sat, 92 poporeni din Corbu s'au strâns și ascultând, cu drag, frumoasele precepte ale acestei noi mișcări, pun bazele cooperativei forestiere „Corbul”, cu convingerea fermă că, dacă Cel de sus îi va ajuta, vor putea să alunge necazul din gospodăriile lor.

Vremurile au fost grele, iar sărăcia lor nu le-a permis, ca la constituire, să strângă decât un capital infim de 2.430 lei. Frunțașii, pe lângă lipsa capitalului social, au avut de luptat cu neîncrederea crescândă a asociaților, cari, sub influența vorbelor prefăcute și a rachiului emisarilor firmelor streine, ce vedeau în cooperăție o prevestire rea pentru existența lor, cereau pretutindeni abandonarea acestei porniri.

Târziu, în anul 1928, când se mai putuse strânge ceva și la capitalul social, și când speranța asociaților începuse să dispară, iar lumea să nu mai creadă în forța miraculoasă a cooperăției, s'a putut ajunge să se cumpere dela stat, prin bună învoială, cca. 110.000 m. c., din pădurea Steja. Suprafața era destinată pentru izlaz comunal și materialul urma să se exploateze într'o perioadă de 3 ani, plătindu-se, în total, 7.832.247 lei, în afară de taxele și impozitele ce decurgeau din această contractare.

Pe cât a fost de mare bucuria societărilor la primirea acestei vești, pe atât a fost de mare neîncrederea celor slabi, ca și a dușmanilor cooperativei, cari nu puteau concepe ca această înfripare, timidă și fără experiență, să poată duce la sfârșit bun o operație, unde trebuiau zeci de milioane și rutină în materie de exploatare forestiere.

Fruntașii cooperativei, cu ajutorul Centralei Cooperativelor, au putut înlătura această criză, înjghebând o vânzare anticipativă către firma Valea Mureșului (Ofa), ce posedă o fabrică de cherestea în Toplița Română și instalațiile de transport (C. F. F.), până la această pădure. Prețul obținut pe unitatea de volum fasonată, ca și condițiile de finanțarea lucrărilor de exploatare, dimpreună cu plata ratelor către stat și a impozitelor, au fost dintre cele mai fericite, dată fiind și grija specialiștilor Centralei Cooperativelor, la contractare, astfel încât cooperativa, cu toată lipsa capitalului propriu, a putut începe și conduce exploatarea în condițiuni satisfăcătoare.

Intrucât la această pădure mai reflectaseră și cooperativele: Mădeiu, Budacul, Bradul și Fărcașa, din Valea Bistriței, la invitarea Centralei Cooperativelor, cooperativa „Corbu“ a admis să se recompenseze aceste unități cu suma de 1.400.000 lei. Deasemenea, tot la îndemnul aceleiași Centrale, a dat un ajutor de 380.000 lei cooperativei „Varnița“, din comuna Mărășești—Putna, aflată în pragul falimentului.

Lucrările odată începute, putându-se întrezări frumoase rezultate, conducătorii cooperativei s'au gândit a utiliza o parte importantă, din beneficiile ce se vor obține, pentru majorarea capitalului social și a fondului de rezervă, spre a pune o bază solidă cooperativei.

Pentru că în comunele Corbu și Bilbor nu erau biserici și școli primare, gândul lor a fost ca tot cooperativa, cu puterea ei miraculoasă, să ridice și aceste monumente.

Călătorul, ce străbate azi satul Corbu, va privi, nu cu puțină mirare, aceste locașuri de cultură națională.

În centrul satului, la poziție bine studiată, se înalță, mândră și impunătoare, biserica poporenilor, ridicată prin jertfele cooperativei. Nimeni nu poate rămâne nemișcat, la citirea pietrei comemorative, ce va trâmbița deapaururi, că: „Această sfântă biserică s'a ridicat, spre mărirea lui Dumnezeu, în anii 1927—1929, din daniile făcute de Societatea cooperativă „Corbul“ din această comună și comuna politică Corbu, precum și cu ajutorul credincioșilor români, uniți cu Roma, din comuna Corbu...“

În fața bisericii, la loc de cinste, se ridică modest, dar plin de măreție, monumentul eroilor căzuți în groaznicul măcel, pentru descătușarea națiunilor impilate, construit tot de cooperativă.

Vizitând școala primară, cu săli de clasă spațioase și luminoase, cu apartament special pentru director, cu grădină și cele necesare, toate lucrute din plin, ca să reziste atacurilor vremii, călătorul se va opri, la chemarea literelor de aur ale marmorei, cari

spun: „Clăditu-s'a acest local, în anul Domnului 1930, de către cooperativa forestieră „Corbul“, sub domnia M. S. Regelui Carol al II-lea, fiind prim-ministru d. Iuliu Maniu, ministrul Instrucțiunii d. Costăchescu, iar președinte al Consiliului de administrație al cooperativei M. On. Alex. Cosiociariu, vice protopop onorific, dându-se comunei Corbu, spre a servi ca focar de lumină și cultură.

Roagă-te și lucrează!“

Cine cercetează scriptele cooperativei „Corbul“, va găsi diverse cifre, cari arată cece poate face cooperația reală.

Ca o confirmare a celor spuse, voi reda câteva cifre, cari reprezintă daniile și ajutoarele acordate de această cooperativă:

a) Pentru biserica gr. catolică din com. Corbu și monumentul eroilor din războiul desrobirii neamului	Lei 1.294.207.—
b) Pentru ridicarea școlii primare din com. Corbu „ „	916.510.—
c) Pentru biserica gr. catolică din com. Bilbor . „	1.000.000.—
d) Pentru construirea teatrului Național din P. Neamț	100.000.—
e) Ajutoare văduvelor de războiu, școalelor, bisericilor, etc.	83.000.—
Total Lei: 3.393.717.—	

La această sumă, adăugând și daniile amintite de 1.400.000 lei, pentru cooperativele: Mădeiu, Budacul, Bradul și Farcașa, precum și suma de 380.000 lei, acordată ca ajutor cooperativei „Varnița“ din Mărășești, salvându-o dela faliment, se ajunge la suma considerabilă de 5.173.217 lei, care, în vremurile actuale de criză morală și economică reprezintă o sugestie de cum ar trebui rezolvate anumite probleme interne de către conducătorii responsabili ai țării.

În afară de acestea, cooperativa „Corbul“, prin exploatarea sale, a dat de lucru asociaților, ca și poporenilor din împrejurimi, oferindu-le prețuri omenești, nu ca firmele streine spoliatoare, organizându-le și o aprovizionare lesnicioasă, astfel că astăzi și cei neîncredători au trecut în rândurile acestei noi instituții, cu viitor de aur, dacă grija și teama de Dumnezeu va călăuzi conducătorii pe drumul adevărului și al cinstei.

Capitalul societar, dela 2.430 lei, a ajuns la 1.368.709 lei, fondul de rezervă la 571.624 lei, iar celelalte fonduri la 329.357 lei, toate fiind susceptibile de urcări importante, cu ocazia încheierii bilanțului pe anul 1930.

Cele spuse arată cu prisosință că — unirea celor slabi — condusă, însă, cu sinceritate și cinste, poate da la iveală forțe neînchipuite, capabile de orice fel de eforturi, spre binele național și că opinia publică nu va mai condamna, pe nedrept, ideia de cooperație reală, ci o va sprijini la nevoie.

Fie că acest exemplu, demn de toată lauda, al cooperatorilor din Corbu-Mureș, să fie un imbold pentru toți cooperatorii adevărați, spre binele neamului și al cooperației, ce suferă, din cauza unor elemente nepregătite, cari o sugrumă.

Posești, la 28 Februarie 1931.

Dela Uniunea de cooperative „Ardealul“

Comitetul de organizare și propagandă. Ședințele dela 4, 8, 18, 27 Februarie și 6 Martie a. c. s'au ținut cu participarea dlor Dr. V. Jinga și I. Modrigan.

Se aprobă înscrierea în Uniune a următoarelor unități: b. populare „Tiureana”, „Tiur—T. Mică”, „Sf. Măria”, Nicula—Someș, „Ciobanii”, Lucrin—Mureș; „Infrățirea”, Vidaent—Odorheiu, „Plugarul”, Cehul-Silvaniei—Sălaj, „Isvorul”, Vișeu de jos, „Dragoș”, Moiseni, „Sălișteana”, Săliște, „Câmpulung la Tisa” și coop. „Vulturul”, Verișmort j. Maramureș, coop. „Speranța”, Ocna-Sibiului—Sibiu, b. populare „Unirea”, Vama Buzăului—Brașov, „Lujerdeana”, Lujerdin—Someș, „Tătăreana”, Tătărești—Satu-Mare, „Stejarul”, Vașcău—Bihor, „Vulturul”, Ilva—Satu-Mare, „Stăna”, Stăna—Cluj, „Furnica”, Tichindeal—Sibiu, „Pietrosul”, Borșa—Maramureș și coop. „Infrățirea”, Oarba—Maramureș.

Se vizează cu rectificări după vechile statute, statutele noi adoptate de: b. populare „Bediceana”, Bedeciu—Cluj, Iclodeana, Iclod, „Strugurul”, Cicărlău și „Speranța”, Băița—Someș, coop. agricolă „Speranța”, Papiu-Ilarian—Turda, b. pop. „Ajutorul”, Somostelnic—Târnava-Mică, coop. forest. „Viitorul” Posta—Satu-Mare și coop. „Avântul” Cluj.

Se vizează cu modificări după vechile statute, statutele noi adoptate de: b. populare „Sf. Neculae”, Rona de jos—Maramureș, „Deșteptarea”, Șeica-Mare—T. Mare, „Ampoiul”, Zlatna—Alba, „Privighetoarea”, Hlimbav—Sibiu, „Bezneana”, Beznea—Bihor, „Ilva”, Ilva-Mare—Năsăud, „Unirea”, Cristur—Odorheiu, „Andrei Șaguna”, Rășinari—Sibiu, „Frăția Springeană”, Spring—Sibiu, coop. forest. „Dreptatea”, Râpa—Bihor și coop. „Bradul”, Groși j. Someș, b. populară „Poiana Domniței”, Bale jud. Bihor.

Coop. „Picleana”, Picleu—Bihor. Nu se aprobă viza; să se respecte termenul pentru convocare prevăzut la art. 58 din vechiul statut.

Coop. „Elveția Română”, Negrești—Satu-Mare în constituire. Comitetul hotărăște: să se verse întreg capitalul subscris, să se mărească numărul de membrii corespunzător, să se stabilească răspunderea de cel puțin 10 ori capitalul subscris, și să se completeze numărul de cenzori supleanți la 3.

Coop. în constituire „Viitorul”, Ocna-Sugatag—Maramureș. Să se trimeată statutele Of. N. C. R. pentru viză.

B. pop. „Bogdăneana”, Bogdana—Sălaj. Nu se admite afilierea. Să se mărească capitalul social.

Coop. „Industria Morăritului”, Cefa—Bihor. Nerespectându-se art. 13 din vechiul statut nu se aprobă modificarea statutelor, și deci nici afilierea.

B. pop. „Posmușana”, Posmuș—Mureș în constituire: se vizează completându-se art. 4 din statute.

Se vizează fără modificări statutele noi adoptate de: b. populare „Infrățirea”, Oșorheiu—Bihor și „Unirea”, Retișul—T. Mare.

Coop. de transporturi „Rapidul” Rășinari—Sibiu în constituire. Să se comunice cu ce fonduri se vor cumpăra mașini.

B. pop. „Elena Doamna”, Hăpria—Alba. Pentru viza de adoptare să se trimeată statutul vechiu și formele de convocare ale Ad. generale.

Se vizează cu modificări statutele noi adoptate de b. populare: „Steaua”, Turnișor—Sibiu, „Turtana”, Turt—Satu-Mare aceasta în constituire, coop. „Crișana”, Beznea—Bihor, „Isvorul”, Sâmbăta de sus răsăriteană—Făgăraș și coop. „Speranța”, Somșelnic—T. Mică.

Se mai iau hotărâri și asupra altor chestiuni de organizare și administrație.

Dela 1 Maiu a. c. Uniunea „Ardealul” va avea sediul în Str. Memorandului nr. 4, Cluj. Orice corespondență — dela această dată — să se trimită pe noua adresă.

Adoptarea nonilor statute. Punem în vedere societăților cooperative că, în cazul când nu au adoptat nouile statute conform legii pentru organizarea cooperației, să convoace imediat adunarea generală care să le adopte cu mențiunile fundamentale din vechile statute și înainta spre viză Uniunii noastre; iar dacă le au vizate să obțină autentificarea și certificatul de funcționare dela judecătoria, fără de cari, conform art. 156 din suszisa lege, după 31 Martie 1931 nu mai sunt unitate cooperativă.

Deci rugăm să ni se trimită neîntârziat statutele spre viză, sau un exemplar din certificatul de funcționare, împreună cu un exemplar din statut (circulara ns. nr. 714—2—III 1931).

Delegatul pentru adunarea generală a „Uniunii”. Atragem atențiunea unităților de a înscrie în ordinea de zi a convocării adunării generale desemnarea delegatului unității, care va avea drept de vot în adunarea generală, ce va delega reprezentant la adunarea generală a Uniunii de cooperative „Ardealul” din Cluj.

În caz că s'a ținut adunarea generală și nu s'a ales delegatul, numai unitățile care au în statute prevederea că delegația poate fi dată de consiliul de administrație împreună cu cenzorii pot face aceasta, celelalte vor convoca o altă adunare generală, ce va delega reprezentant la adunarea generală a Uniunii, conform statutelor cooperativei respective. (Circulara ns. nr. 714—2—III 1931).

Conferințe. În ziua de 11 Martie, ora 17, în sala festivă a Primăriei Oradea, dl Inspector gen. din Oficiul național al cooperației, I. Minea a conferențiat despre mișcarea cooperativă.

Interesanta conferință a fost precedată de cuvântul de deschidere al dlui prof. Crăciun, ajutor de primar.

După conferință a rulat filmul de propagandă cooperatistă în 5 acte al Oficiului național.

A luat parte un numeros public: profesori, studenți ai academiilor teologice, ai facultății de drept, școlile normale, școale de arte și meserii și alți mulți intelectuali.

În ziua de 13 l. crt. s'a ținut la Gherla în sala de teatru a Primăriei orașului conferința dlui inspector Gl. I. Minea cu privire la nașterea și dezvoltarea cooperației engleze, principiile generale după care erau călăuziți pionerii din Rochdale la întemeierea și dezvoltarea cooperației engleze în comparație cu principiile statornicite de către Schultze Delitsch și Raiffaisen în organizarea cooperației germane.

Conferința a avut loc la ora 4-d. m. în prezența studenților teologi dela Academia Teologică din Gherla, a elevilor normaliști cursul superior dela Școala normală de băieți și de fete din Gherla, a elevilor din ultima clasă a Liceului din Gherla. Au luat parte la conferință profesorii dela instituțiile arătate mai sus cu familiile lor și numeros public din lumea intelectuală în număr de cea 500 persoane incl. elevi școlari.

Conferința dlui inspector Gl. I. Minea a fost urmată de rularea filmului: Cooperației române. Seria I, luerat de către Oficiul Național al Coop. Conferința dlui I. Minea a fost ascultată cu atențiune și cu viu interes de către cei prezenți, iar filmul cooperației a făcut cele mai bune impresii între elevi, cari au câștigat multe învățăminte din domeniul cooperației române și au văzut înfățișarea rezultatelor obținute prin ajutorul cooperației în viața economică, socială și culturală a poporului.

In ziua de 17 l. crt. o conferință cooperatistă s'a ținut în Tg.-Mureș în sala de recepție a Liceului Papiu Ilarian în prezența elevilor din Școala Normală de băieți a elevilor din cl. ultimă a Liceului de băieți Papiu Ilarian și a numeroșilor învățători, cari se găseau în localitate pentru depunerea examenului de definitivare. Au luat parte la conferință cea un număr de 200 persoane, elevi, parte din profesori și învățători. Dl I. G. Minea inspector și-a dezvoltat conferința cu același subiect, ca și în Gherla, iar după terminarea conferinței a fost rulat filmul cooperatiei. Conferința dlui I. Minea și filmul cooperatiei a fost primit cu mare satisfacție de către cei cari au luat parte.

In ziua de 18 l. crt. la ora 4 d. m. filmul Cooperatiei a fost rulat la Luduș în sala publică de cinematograf, închiriată în acest scop de către Federala „Zorile” din Luduș. Au luat parte elevi din Școala de Contabilitate și profesori, elevi din școlile primare și numeros public între cari mulți țărani cooperatori, — în număr de cca 500 persoane. — Rularea filmului cooperatist în Luduș a fost un eveniment de mare însemnătate pentru cooperatorii din localitate, intelectuali și țărani agricultori cari au putut vedea puterea mișcării cooperatiste în realizarea marelor probleme economice, ce interesează mai deaproape pe țăranii agricultori și crescătorii de vite.

In ziua de 19 l. crt. dl I. Minea inspector gl. a ținut conferința sa cooperatistă la Blaj, în sala de gimnastică a Liceului Blaj, în prezența unui număr de cca 500 elevi de la școlile normale de băieți și de fete, dela Liceul de băieți, studenți teologi dela Academia Teologică și corpul profesoral dela aceste instituții școlare.

Conferința a fost precedată de o cuvântare a dlui pr. canonic Șt. Roșianu, care în scurte cuvinte a arătat scopul acestei conferințe și intențiile Oficiului Național al Cooperatiei Române, urmărite prin rularea filmului cooperatiei.

Conferința dlui I. Minea a fost ascultată cu mare interes și primită cu aplauze, iar filmul cooperatiei ce a fost rulat în urma conferinței era privit atât de către elevi, cât și de către dnii profesori cu admirație, făcând cele mai bune impresii.

— *Dl Subinspector Mina Grădinaru* a conferențiat despre cooperatie la 22 Februarie în comuna Mohu—Sibiu și la 1 Martie în Șura-Mare—Sibiu.

Detășări. Dnii inspectori G. Andreescu, C. Videanu, dl subinsp. A. Pavelescu și dl controlor S. Alexandrescu din Oficiul național al cooperatiei au fost detașați la Uniunea noastră.

S'au mai întemeiat în Ardeal (raionul Uniunii noastre) dela 1 Aug. 1930—1 Martie 1931, următoarele unități cooperative (după Buletinul cooperatiei):

Banca populară	„Unirea”, Teliu—Brașov.
.. ..	„Economul”, Hendorf—Târnava mare.
.. ..	„Economia”, Lăpuș—Someș.
.. ..	„Lunga”, Lunga—Treiscaune.
.. ..	„Plugarul”, Cehul-Silvaniei—Sălaj.
.. ..	„Brazda”, Parcea—Sălaj.
.. ..	„Plugarul”, Baia-mare—Satu-mare.
.. ..	„Concordia”, Sâncraiu—Ciuj.
.. ..	„Leul”, Petrilaea—Turda.
.. ..	„Luceafărul”, Oradea—Bihor.
.. ..	„Monoreana”, Mona—Năsăud.
.. ..	„Arieșul”, Baia de Arieș—Turda.
.. ..	„Muncitorul dela carierele de piatră”, Săndulești—Turda.
.. ..	„Harmonia”, Chileni—Ciuc.
.. ..	„Furnică”, Ohaba—T. mică.
.. ..	„Parsimonia”, Diciosănmărtin.
.. ..	„Brățara de aur”, Oradea—Bihor.

Banca populară „Banca corpului didactic” Sighișoara.
Cooperativa „Locuința Eftină”, Cluj.

- „Credința”, Curciu—Târnava-mică.
- de producție a meseriașilor pantofari, Cluj.
- „Albina”, Andrid—Sălaj.
- „Unirea”, Irina—Sălaj.
- „Progresul”, Cheiuz—Sălaj.
- „Unirea”, Viștea de jos—Făgăraș.
- „Progresul”, Meteuți—Sălaj.
- „Munca”, Brașov.
- „Propășirea”, Căușa—Sălaj.
- „Turul”, Micola—Satu-mare.
- „Celulozei Zărnești”, Zărnești—Brașov.
- „Unirea-Săcele”, Satulung—Brașov.
- „Magazinul de aprov. al industriașilor”, Tg.-Mureș.
- „Furnica”, Sudurău—Sălaj.
- „Deșteptarea”, Sânmihaiul de Câmpie—Cluj.
- „Infrățirea”, Dârste—Brașov.

Filmul de propagandă cooperatistă. Oficiul național al cooperației a încredințat Uniunii un film de propagandă cooperatistă în 5 acte. Deasemenea Oficiul a procurat Uniunii noastre și un aparat de proiecțiune. Filmul va putea rula și la sate. Până acum a rulat în câteva părți în Ardeal și acum deasemenea rulează în câteva orașe. Uniunea va îngriji ca acest film foarte instructiv să fie văzut cât mai mult în Ardeal.

Contabilii în cooperație. Nu avem destule cuvinte ca să recomandăm unităților să angajeze contabili pregătiți de școli speciale, cum sunt în Ardeal și Banat cea dela Luduș—Turda și Lugoj. Fără un om priceput în administrarea cooperației și fără un înțelegător al ideii cooperatiste, o unitate nu poate să se desvolte mult și bine. Unde una singură nu poate plăti să se angajeze un contabil la mai multe unități. Acele unități cari nu au contabil să se adreseze Uniunii care îi va recomanda absolenții ai școlilor de mai sus. Conducătorii să nu se bucure la câteva sute de lei pe cari le iau ei dela cooperativă pentru ca numai să încrede lucrurile; o administrație bună desvoltă cooperativa și poate aduce — mai târziu — și venituri conducătorilor pentru altfel de muncă ce o desfășură.

Regulament provizoriu pentru folosirea casetelor de economie la Băncile populare. *)

Economiile făcute prin casete trebuiesc socotite ca „bani albi pentru zile negre”; ele se strâng cu răbdare și într’un timp lung. Economiile astfel făcute vor servi copiilor pentru începerea unei întreprinderi când vor deveni majori, pentru înzestrarea unei fete, pentru întâmplări mai importante din viața unei familii, ca botez, cununie, moarte, la bătrânețe și în caz de infirmități; ele folosesc depotrivă și celor tineri ca și celor bătrâni.

*) Indemnăm stăruitor băncile populare să organizeze strângerea economiilor mărunte. În nr. 1-2—1931 al revistei noastre am publicat oferta pentru casete de economie a casei „Fichet” din București; rugăm unitățile să o ia în seamă. Se mai pot și pe altă cale procura casete, însă ale casei „Fichet” deși — poate — mai scumpe, sunt foarte bine construite. Este necesar ca dispozițiunile acestui regulament să fie respectate în vederea unei cât mai bune administrațiuni și cât mai mare folos al depunerilor mărunte.

1. Proprietatea casetelor este transmisibilă acelor care voesc să le folosească, în următoarele două feluri :

a) Prin achitarea completă a valorii casetei în momentul înmânării ;

b) Prin achitarea, în rate lunare, în timp de cel mult un an dela primirea casetei.

2. Cheile tuturor casetelor rămân pentru totdeauna proprietatea exclusivă a băncii, păstrându-se în casa de fier a societății.

3. Fiecare casetă va purta un număr de ordine care va fi totodată purtat și de cheia respectivă.

4. Fiecare deținător al unei casete primește la prima depunere spre fructificare un livret de depuneri în care se vor trece periodic sumele economisite în casete.

5. Economiiile făcute prin casete vor fi puse la depuneri cu termen de cel puțin 6 luni sau la capitalul social, după dorința depunătorului. Din depunerile făcute nu se va ridica sub nici un motiv dacă suma depusă este mai mică de 5000 lei, decât cu aprobarea consiliului de administrație al băncii și în urma unei cereri bine motivată a deponentului. Se poate ridica întreaga sumă dacă întrece limita de 5000 lei. Deasemenea și sub 5000 lei dacă banii ridicați servesc pentru a trece capital social la o instituție cooperativă din localitate.

6. La prezentarea casetei sub nici un motiv nu se va înapoia depunătorului nimic din conținutul acesteia, întreaga sumă depunându-se.

7. Se pot procura casete și de către școli sau alte instituții.

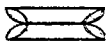
8. Deținătorul casetei este obligat să se prezinte cu aceasta la bancă cel puțin odată la două luni.

În caz de neconformare, deținătorului casetei i-se va face o reducere a dobânzii sau dividendului de 1 la sută pe timp de o jumătate de an asupra întregii sume depuse. În caz de recidivă această reducere poate merge până la 3 la sută și un an. Aceste amenzi vor trece la fondul de ajutor și cultural al băncii.

9. Casetele se pot restitui băncii care le va răscumpăra la prețul de $\frac{1}{4}$ din valoarea lor inițială plătită de deținător.

10. Deținătorul casetei este obligat a o păstra în bune condițiuni de funcționare.

11. Fiecărui deținător i-se va aduce la cunoștință, în momentul înmânării casetei, cuprinsul acestui regulament căruia va fi obligat a i-se supune.

C R O N I C A

Știri din Țară

O nouă orientare a Cooperăției. *Problema creditului pentru cooperatori.* — Expunerea d-lui ministru V. Madgearu. D. V. Madgearu ministru al agriculturii a convocat la 8 Martie Consiliile Instituțiilor centrale cooperative (Oficiul Național al Cooperăției, Banca Centrală Cooperativă și Centrala Cooperativă de Import și Export) pentru a discuta noua orientare ce trebuie dată mișcării cooperative spre a corespunde cerințelor vieții economice actuale.

Cuvântarea dlui ministru V. Madgearu. D. ministru al agriculturii își începe expunerea prin observația că mișcarea cooperativă se găsește la o întoarcere de drum. Activitatea prezentă a Cooperăției se desfășură în mod unilateral pe linia creditului și într-o direcție care nu aduce o deplină satisfacere a creditului țărănesc. Prima măsură în noua orientare ce trebuie dată Cooperăției consistă în legarea creditului de valorificarea producției pe baza vânzărilor cooperative în comun. Punerea în practică a noii operațiuni de credit necesită examinarea posibilității înființării de societăți cooperative, de depozite cooperative de cereale. Creditul va fi acordat pe temeiul legăturii între Banca Centrală și aceste depozite de cereale. Prin aceasta angrenăm mișcarea de credit cu eforturile de stimulare a producției.

Dl. ministru Madgearu este convins că dacă mișcarea cooperativă de credit adoptă sistemul preconizat mai sus își asigură concursul prețios al Băncii Naționale.

Trebuie să dispară mentalitatea greșită că Banca Națională ar avea un rol de finanțare și acolo unde nu există o funcțiune economică, luând asupra ei riscul ce ar decurge dintr-o asemenea operațiune. Această politică de finanțare nefirească pentru un institut de emisiune s'a practicat după război cu rezultatele ce se cunosc. Guvernul este decis a interveni pentru modificarea statutului sau regulamentului Băncii Naționale în scopul de a se crea posibilități de credit legate cu procesul de producțiune.

D. ministru al Agriculturii socotește că în special în regiunile ardelenne și bănățene trebuie ajutat și stimulat procesul de industrializare a agriculturii.

Creditul de exploatare. Creditul de exploatare cultivat în cadrul unei operațiuni de finanțare legală cu o operațiune comercială este menit să joace un mare rol. Această nouă organizare de credit atrage însă după sine o firească modificare în structura băncilor populare în sensul înființării de cooperative cu atribuțiuni duble și indispensabile legate una de alta: de credit, aprovizionare și desfacere în comun.

Problema dobânzilor. Intr-o altă ordine de idei, d. profesor Cezar Partheniu se ocupă de chestiunea dobânzilor arătând dispozițiunile luate de Banca Centrală Cooperativă pentru micșorarea lor. Dsa socotește însă că, pentru o eficacitate cât mai pronunțată a măsurilor luate este nevoia de anumite dispozițiuni legale; ca urmare dsa propune ca să se profite de legea cametei pentru a se reglementa un maximum de dobândă la depunerile spre fructificare și un maximum de dobândă la împrumuturile acordate de băncile populare sătenilor, membrii în aceste bănci.

Mai intervin în discuțiune, făcând propuneri și cerând explicațiuni dnii consilierii Dumitrescu-Bumbești, M. Ghelmegeanu, profesor C. Zane, profesor N. Ghiulea și d. consilier I. Brătulescu.

După propunerea dlui ministru Madgearu se hotărăște ca Consiliile instituțiilor Centrale Cooperative, fiecare în parte, să examineze pro-

blemele puse în discuțiune, să se păsească la măsuri concrete pentru punerea în practică a problemelor în legătură cu noua orientare a mișcării cooperative.

Eftinirea „rațională” a vieții. În declarațiile făcute presei la 13 Martie a. c. privitor la eftinirea vieții dl ministru Manoilescu — între altele — a declarat:

„Actuala disparitate a prețurilor este produsă și de faptul că produsele țărănești nu ajung ușor în mâinile orașenilor și vice-versa.

Cel mai bun sistem pare a fi acel al transportului quasi gratuit și făcut numai în vederea schimbului dintre sate și orașe. Dacă în fiecare dimineață ar sosi în București șase trenuri de clasa III și IV (care s'ar reînființa numai pentru acest scop) anume din T-Severin, Sibiu, Brașov, Mărășești, Galați și Constanța, trenuri colectoare de țărani cu produse țărănești, situația s'ar schimba enorm.

Pentru reușită, costul biletului nu trebuie să întrecă suma de 20 lei pentru 100 km. cu condiția ca pasagerul respectiv să posede asupra lui o cantitate de 20—30 kg. de produse alimentare ca: păsări, porci, miei, pește, lapte, brânzeturi, ouă, leguminoase, etc., cu excepția produselor prea eftine ca cereale și unele zarzavaturi.

Ar intra astfel în București, cel puțin 100 vagoane de cl. III și IV-a încărcate cu 4—5000 pasageri purtând asupra lor 100.000 kgr. produse alimentare, adică hrana a 200.000 oameni. În zilele de târguri de vite aceste trenuri ar putea avea atașate câte 2—3 vagoane de vite cu o plată de 20—40 lei de fiecare vită”.

Această propunere a „ministrului raționalizării” ni-se pare de-a dreptul nerațională. Ar urma ca fiecare vagon de alimente să fie însoțit în capitală de 500 țărani. Dacă ar fi vorba de reducerea vreunui șomaj rural, calea-valea, propunerea ar merge; dar altfel, această „căruțare” a țăranilor la târg, fiecare cu câte 20—30 Kg. alimente este anti-economică, complet nerațională. Orașenii ar putea să aibă oareșcări foloase, dar de câștigul țăranului nu s'ar alege nimic: drumul, cheltueli la oraș cu și fără folos, etc.

Alimentarea rațională a Capitalei, care să folosească și orașenilor și țăranilor este posibilă numai pe cale cooperatistă: fie una sau mai multe cooperative în Capitală cu organe colectoare pe liniile arătate de dl ministru, fie cooperative rurale în regiunile amintite cu depozite de desfacere pe piețele capitalei; numai astfel se pot eftini alimentele, înlăturând cheltuelile inutile de timp și bani, lăsând pe țărani să-și vază în sat de treaba lor și înlăturând pe intermediari. Dar, să reținem, cooperativa, n'a fost niciodată un remediu pentru dl Manoilescu, teoreticianul capitalist al fericirii burgheze.

Împrumutul. O operațiune financiară necesară, încheiată destul de greu și în condițiuni nu prea strălucite.

Suma totală a împrumutului e de un miliard 325 milioane franci francezi, sau 8.678.564.500 lei. Cursul de emisiune e de 86,50, cu o dobândă nominală de 7½%, ceace reprezintă, la un termen de 30 ani, 88,25%, deci un curs mai avantajos decât prima tranșă a împrumutului.

Împrumutul va fi întrebuințat:

Pentru înființarea creditului agricol hipotecar 200 milioane fr. fr. — Pentru dezvoltarea căilor ferate și a drumurilor s'au prevăzut 470 mil. fr. fr., din cari 250 mil. pentru C. F. R. și 220 mil. pentru drumuri. — 150 mil. fr. fr. vor servi la fondul de rulment al tezaurului pentru dotații. — Un alt fond de 200 mil. fr. fr. va servi la investiții productive pentru agricultură.

Cât datoresc țăranii. O importantă lucrare documentară a Institutului de Cercetări Agronomice. D. dr. N. Cornățeanu, conferențiar la Academia de înalte studii Agronomice din București, a publicat sub auspiciile „Analelor Institutului de Cercetări Agronomice”, rezultatele anchetei între-

prînse de dsa cu privire la datoriile agriculturii noastre. Materialul adunat a fost lucrat cu concursul dlor ingineri agronomi Gh. Ciulei și I. Vasiliu.

Se știe că această chestiune a preocupat mult opinia noastră publică, mai ales în urma memoriilor întocmite de dnu ministru M. Ma-noilescu și Virgil Madgearu, care s'au ocupat de mărirea datoriilor și de mijloacele de ameliorare a creditului agricol.

Datele adunate prin consilieratele agricole, privesc 7767 gospodării agricole din 60 județe. Aceste gospodării au fost grupate, în categorii după întindere; până la 3 ha., dela 3—5, dela 5—10, dela 10—25, dela 25—50, dela 50—100 și peste 100 ha. Gruparea își are importanța ei pentru economia națională. Pentru aprecierea rentabilității nu se poate adopta criteriul venitului net, care este într'adevăr măsura rentabilității în gospodăriile mari, nu însă și în cele mici. La aceste e preferabil să se ia de criteriu venitul muncii.

Din acest punct de vedere, autorul pe baza a 23 bilanțuri țărănești încheiate în 1928 și 1929 și pe baza a 34 bugete țărănești calculate în 1929, ajunge la concluzia că 23 exploatații, *au un venit din muncă negativ*. Cum în 1930 prețul cerealelor a scăzut și mai mult, acel venit trebuie să fie și mai mic în sens negativ. Dacă această concluzie se poate generaliza, ea ar desvâului o stare de lucruri extrem de îngrijorătoare, confirmând că populația noastră rurală este sub-nutrită cum a spus d. Lucien Romier.

În ce privește datoriile propriu zise, autorul le rezumă în cinci grupe:

Agricultori nedatori			11,86%	
" cu datorii până la	1000 lei la ha.		15,18%	I.
" " " dela	1000—2000 " " "		14,25%	
" " " "	2000—3000 " " "		9,35%	II.
" " " "	3000—4000 " " "		7,40%	
" " " "	4000—5000 " " "		5,92%	III.
" " " "	5000—10000 " " "		15,95%	
" " " "	10000—15000 " " "		6,39%	IV.
" " " "	15000—20000 " " "		4,20%	
" " " "	peste 20000 " " "		9,50%	V.

După cum apreciază dl Cornățeanu, cultivatorii din grupa I, 41,29 la sută, s'ar putea menține, chiar în starea actuală a prețurilor, fără intervenția Statului, cei din grupa II, 22,67 la sută s'ar putea menține prin o urcare a prețurilor la 4 lei kgr. în medie pentru grâu, orz și porumb; cei din grupa III, au nevoie de intervenția Statului; cei din grupa IV și V, cu greu s'ar mai putea salva. Dar aceste prognosticuri ale autorului au la bază ipoteza că valoarea terenului este 20.000 lei hectarul. Pentru stabilirea acestei valori s'au adunat date din inițiativa dlui Horia Lupan, date care sunt în curs de elaborare și vor forma obiectul unei lucrări a seminarului de economie rurală al Academiei de înalte studii agronomice.

Datoria medie de 4.111 lei la hectarul cultivat a alarmat opinia noastră publică — și cu drept cuvânt; dar a suscitat și obiecțiunea că, cu asemenea constatări s'ar zdruncina creditul țării în afară, ea și cum străinătatea nu ar cunoaște bine situația noastră economică. De altfel consiliul Ligei Națiunilor, în vederea înființării unui credit internațional pentru agricultură, a făcut cercetări despre datoriile în țările sud-euro-dolari, pe când datoriile agriculturii române în dolari reprezintă numai pene, cercetări cari au dat pentru Ungaria 33,74 dolari și Jugoslavia 59 21/2 dolari. În Bulgaria și Polonia datoria la hectar, este mai mică decât în România; 10,97 și 10,24 dolari.

În textul — de altfel destul de sobru — prin care autorul comentează datele, găsim și afirmarea adevărului științifice, despre urmările scăderii prețului cerealelor, că, „această scădere lovește agricultura intensivă la noi, în special marea proprietate care lucrează cu salariații pentru schimb”. Această aducere aminte e oportună în frământările zilei de azi, când se cere intensificarea agriculturii. Cu ce? Cu prețuri joase?

Cele de mai sus arată îndeajuns că lucrarea dlui Cornățeanu e executată metodic și că ea are o valoare documentară de netăgăduit.

BANCA CENTRALĂ COOPERATIVĂ

CONVOCARE

În conformitate cu dispozițiunile art. 29 și 30 din statut și potrivit hotărârii luate de Consiliul de Administrație în ședința dela 6 Martie 1931, societățile cooperative și federalele asociate în Banca Centrală Cooperativă sunt convocate în

Adunare Generală ordinară

în ziua de 15 Aprilie 1931, ora 9 dimineața în localul băncii din Str. Brezoianu No. 17, București.

În cazul când în aceea zi nu se va întruni cel puțin o treime din numărul societăților asociate, adunarea se va ține a doua zi, în acelaș loc, la aceeaș oră și cu aceeaș ordine de zi, fără altă convocare.

ORDINE DE ZI :

1. Darea de seamă a Consiliului de Administrație și Bilanțu Băncii Centrale Cooperative pe anii 1929 și 1930.
2. Raportul Cenzorilor.
3. Descărcarea Consiliului de Administrație de gestiunea sa.
4. Repartiția excedentului rezultat.
5. Aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 1931

6. Fixarea normelor după care se vor primi depunerile spre fructificare și a normelor după care se vor acorda credite societăților asociate.

7. Alegerea unui consilier, în locul ocupat până la adunarea generală, prin cooptare, de d-nul I. G. Beldie, loc creiat prin modificarea legii pentru Organizarea Cooperației, din 4 Aprilie 1930.

8. Alegerea unui supleant în Consiliu, corelativ loculu de membru creat prin modificarea Legii pentru Organizarea Cooperației, din 4 Aprilie 1930.

9. Alegerea unui Consilier, în locul d-lui I. Morariu, eșit la sorți conform art. 16 din statut.

10. Alegerea unui Consilier supleant în locul d-lui Ștefan Pereac, eșit la sorți.

Conform dispozițiilor art. 16 din statute, ultimul aliniat, membrii al căror mandat a expirat, pot fi realeși.

11. Alegerea a 2 cenzori și 3 supleanți de cenzori.

**Consiliul de Administrație
al Băncii Centrale Cooperative.**

nobilizări

Asociații { Statul	240.100.139	—			
{ Soc. Cooperative	25 991.388	—	266.091.527	—	
Participațiuni			7.500.000	—	
[mobil			26.536.698	54	
Mobilier și vehicule			3.017.459	—	303.145.684 54
Disponibil imediat					
Cassa, B. N.R. ct. viramente					
și disponibil la bănci			49.188.038	88	
Valute, cekuri și devize			1.789.012	—	50.977.050 88
Resurse					
Efecte publice și acțiuni					
In portofoliu val.					
nom. 3.370.800	2.090.209	10			
Date cu împrumut					
val. nom. 6.505.000	3 971.609	90			
Depuse în garan-					
ție pt. lombard v.n. 28.904.000	17.732.604	—	23.794.423	—	
Împrumuturi					
Pe ef. { în portofoliu	839.454.053	—			
scontate { și reescontate	13.056.758	—			
Avans cereale în vederea					
vânzării	53 967.371	—			
In cont curent	365 268.241	10			
Pe ipoteci și privilegii	360 565.907	—			
Pe ipoteci și privilegii cu					
garanția Statului la coloniști	24 734.135	—	1.657.046	465 10	
Avansuri Statului					
Pentru plata porumb.,					
aprov. 1929	171.763.421	20			
Minist. Agr. dob. plătită B.					
N. R. pentru grâu sămânță	827.215	20	172.590.636	40	
Avansuri rambursabile și					
diverși debitori					
Of. Naț. al Cooperației	33.130.023	40			
Diverși	18 480.549	15	51 610.572	55	1.905.042 097 05
Conturi diverse					9.889 468 21
					2.269.054.300 68

I. Fonduri proprii					
a) Capital	Participația Statului	500.000.000			
	Participația Soc. Cooperative	68.350.000		568.350.000	
b) Fonduri de rezervă	Fonduri de rezervă legală	14 041.822			
	Fond pentru Casa de pensii	3.000 000			
	Fond. pt. acop. dif. curs. la ef. publ.	308.000			
	Fond pt. amortiz. mobilierului	1.094.000			
	Fond pt. amort. imob.	16 139.541	54		
	Fond pt. amortiz. div.	67 164.104	60		
	Fond amortiz. creanțe dub. dela C. B. P.	60.000.000			
	Fond construcții	60.000.000		221.747.468	14 790 097.468 14
II. Exigibilități					
1. Depuneri					
a) Libere		56.401.020			
b) La vedere:					
Dela Soc. / Federale		19.892.667			
Coop. / Coop. gr. I		22.878.822			
Dela Instituții Publice		7.372.538			
Dela Diversi depunători		2.557.154			
Capital dela C. B. P.		2.753.640		55.454.821	
c) Pe termen:					
Dela Soc. / Federale		4.634.056			
Coop. / Coop. gr. I		4.901.516			
Dela Instituții Publice		737.916			
Dela Diversi depunători		3.474.452		13.747.940	125 603.781
2. Creditori din operațiuni proprii					
a) B.N.R. angajamente pe reescont		13.056.758			
b) B.N.R. avans pe lombard		340 099			
c) Casa de Depuneri cu gar. Statului conf. conv. din 22 Martie 1927		62.100.000			
d) Diversi creditori		37.738 652	89		
e) Statul (pentru activul preluat dela C.B.P.) convenția din 2/9 1930;					
Capital		979.420.974			
Dobânzi		71.388.937	90	1.050.809.911	90 1.164.045.421 79 1.289.649.202 79
III. Conturi diverse					71.557.721 67
IV. Beneficiu net					117 749 908 08
					2.269.054.300 68

1. Cneituieli de Administrație (pe 21 luni)

2. Amortizări și afecțiuni:

a) Diferența de curs la efecte publice

b) Amortizarea imobilelor

c) „ mobilierului

d) Fond pt. acoperirea riscurilor la operațiunile de finanțare și valorificare a recoltelor

e) Fond pt. amortizări diverse

f) Fond pt. amortizarea creanțelor luate dela Centrala Bancilor Populare

g) Fond pt. cassa de pensii

h) Fond de prevedere

3. Beneficiul net (pe 21 luni)

Care conform art. 96 din Legea pt. Organizarea Coop. urmează să se repartizeze astfel:

Fondul de rezervă

Remunerație capit. statului 4% conf. conv.

Remunerație 9% as. cap. vărsat de asoc

Restul de lei 60.749.908.08 se repartizează astfel:

51% Risturnă unităților asociate proporțional cu operațiunile efectuate cu Banca Centrală Cooperativă.

30% La dispoziția Oficiului Național al Cooperației române pt. sco. ul de educație și propagandă cooperatistă

15% Prima de muncă funcționarilor Băncii Centrale Coop.:
1929 pe 9 luni Lei 3.905.352
1930 pe 12 luni „ 5.207.134

4% Membrilor consiliului de administrație și cenzorilor:
1929 pe 9 luni Lei 1.041.426
1930 pe 12 luni „ 1.388.570

308 000 —

3.000 000 —

1 000.000 —

15 000.000 —

10 000.000 —

60 000 000 —

3 000.000 —

21.570 000 —

71 395.331

113.878.000

117.749.908

33 000 000 —

17.500.000 —

6 500.000 —

57.000.000 —

30.982.453 08

18.224.973 —

9.112.486 —

2.429.996 —

303.023.239

70	1. Dobânzi și beneficii diverse			234.902.284
	1. Remunerarea pentru administra- rea Centralei Cooperativelor 1% as/. plasamentului C. C. în lichidare.			22.980.260
	3. Comisioane :			
	a) Din diverse operațiuni	5.090.235	35	
	b) Din încasări la operațiuni de mandat	3.761.133	-	8.851.368
	4. Rambursări de cheltueli :			
	a) Dela C. C. în lichidare. . . .	18.344.910	50	
	b) Dela Stat pentru administra- rea portofoliului din mandat	15.348.799	-	33.693.709
	5. Venitul efectelor publice			3.195.617
08				
78				303.023.231

BCU Cluj / Central University Library Cluj